

Warszawa, dnia 6 lipca 2016 r.

MINISTERSTWO ŚRODOWISKA
SEKRETARZ STANU
PEŁNOMOCNIK RZĄDU DS. POLITYKI
KLIMATYCZNEJ

Paweł Sałek

DOP-I. 4030.30.2016.ŻW

Pan

Pan

W nawiązaniu do pisma z dnia 23 marca 2016 r. dotyczącego podejmowanych przez Ministerstwo Środowiska działań w zakresie ograniczenia zanieczyszczenia powietrza w Polsce, przy którym przekazana została również petycja skierowana do Wojewody oraz Marszałka Województwa Śląskiego, uprzejmie informuję, co następuje.

Ze względu na fakt, że Polska podobnie jak większość krajów Unii Europejskiej, nie dotrzymuje aktualnie obowiązujących poziomów dopuszczalnych ze względu na pył drobny PM10 i PM2,5 oraz poziomu docelowego ze względu na benzo(a)piren resort środowiska już od wielu lat podejmuje działania w zakresie poprawy jakości w powietrza w Polsce, w tym głównie działania strategiczne, legislacyjne, edukacyjne i finansowe. Z analiz wynika, że za ten stan rzeczy odpowiedzialny jest przede wszystkim sektor bytowo – komunalny, transport oraz przemysł. Udział poszczególnych sektorów jest różny na obszarze kraju i związany jest ze stopniem uprzemysłowienia danej strefy. Szczególny problem dla zanieczyszczenia powietrza stanowi sektor bytowo – komunalny, w którym jako główne paliwo spalane są paliwa węglowe, często wysokoemisyjne, takie jak muły poflotacyjne, miał węglowy, węgiel złej jakości oraz odpady. Paliwa te często spalane są w nieprzystosowanych do tego kotłach o mocy poniżej 1 MW.

Jednym z najważniejszych działań podejmowanych przez administrację rządową w ostatnich latach w celu poprawy stanu powietrza było przygotowanie w Ministerstwie Środowiska i ogłoszenie przez Ministra Środowiska w dniu 9 września 2015 r. Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP), o którym mowa w art. 91c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2016 r. poz. 627) (Poś). Głównym celem KPOP jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski poprzez osiągnięcie w możliwie krótkim czasie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych szkodliwych substancji w powietrzu, wynikających z przepisów prawa unijnego, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia. KPOP jako dokument o charakterze strategicznym, wyznacza cele i kierunki działań, jakie powinny zostać uwzględnione, w szczególności na szczeblu lokalnym, w programach ochrony powietrza. Wśród kierunków działań są:

1. podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza, celem którego jest podjęcie wspólnej inicjatywy i współpracy z innymi resortami, współodpowiedzialnymi za kreowanie polityk mających wpływ na poprawę jakości powietrza,
2. stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza,
3. włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi,
4. rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza,
5. rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza,
6. upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.

W ramach realizacji KPOP już w 2015 r. przeprowadzono nowelizację ustawy - Poś, której celem było wprowadzenie zmian stwarzających lepsze możliwości zastosowania m.in. prawnych narzędzi poprawy jakości powietrza na szczeblu wojewódzkim i lokalnym. W ramach ustawy doprecyzowano mechanizm pozwalający na określenie na danym terenie dopuszczalnych rodzajów i jakości paliw oraz standardów dla urządzeń grzewczych wykorzystywanych w sektorze bytowo-komunalnym w drodze uchwały sejmiku województwa, a także uelastyczniono mechanizm kompensacji poprzez stworzenie możliwości kompensowania emisji z udziałem osób fizycznych.

Ze względu na skalę przekroczeń norm jakości powietrza w Polsce, w tym emisję z sektora bytowo – komunalnego i brak uregulowań prawnych w zakresie wymagań technicznych dla urządzeń grzewczych, a także brak zróżnicowania wymagań jakościowych dla paliw stałych ze względu na rodzaj i wielkość instalacji spalania paliw, z wyróżnieniem instalacji stosowanych w sektorze bytowo-komunalnym dwukrotnie w tym roku występowałem do ministra właściwego do spraw energii oraz rozwoju z prośbą o pilne podjęcie prac legislacyjnych w tym zakresie. Potrzeba wprowadzenia takich uregulowań została potwierdzona na zorganizowanym w Ministerstwie Środowiska, w dniu 16 marca 2016 r., spotkaniu z przedstawicielami Platformy Urządzeń Grzewczych na Paliwa Stałe, Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla, Górniczej Izby Przemysłowo-Handlowej, Izby Gospodarczej Sprzedawców Polskiego Węgla, Banku Ochrony Środowiska oraz Ministerstwa Energii. Obecnie w Ministerstwie Rozwoju we współpracy z Ministerstwem Środowiska prowadzone są prace nad określeniem wymagań technicznych dla

kotłów na paliwa stałe, a w Ministerstwie Energii analizuje się możliwości nowelizacji przepisów ustawowych w zakresie wymagań jakościowych dla paliw stałych ze względu na rodzaj i wielkość instalacji spalania paliw, z wyróżnieniem instalacji stosowanych w sektorze bytowo – komunalnym.

W celu zwiększenia efektywności realizowanych działań naprawczych oraz zrozumienia społecznego zdrowotnych konsekwencji wpływu złej jakości powietrza na zdrowie ludzi Ministerstwo Środowiska wraz z Ministerstwem Zdrowia w 2015 r. przeprowadziło ogólnopolską kampanię podnoszącą świadomość społeczeństwa pn. „TworzyMy Atmosferę”. Dodatkowo Minister Środowiska we współpracy ze Stowarzyszeniem Zielone Mazowsze przygotował ogólnopolski konkurs pn. „Aktywni dla czystego powietrza”. Konkurs adresowany był do administracji samorządu terytorialnego każdego szczebla zarządzania, podmiotów gospodarczych, instytucji i organizacji oraz społeczeństwa, mających wpływ na stan jakości powietrza oraz realizujących działania na rzecz poprawy jakości powietrza. Jego celem było wyłonienie spośród podmiotów, które realizują projekty mające na celu organicznie niskiej emisji, najlepszych i efektywnych rozwiązań.

Jednocześnie Główny Inspektorat Ochrony Środowiska uruchomił aplikację pt. „Jakość powietrza w Polsce”, która prezentuje dane bieżące o jakości powietrza z automatycznych stacji pomiarowych funkcjonujących w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Dane dotyczą aktualnych stężeń pyłu PM10, pyłu PM2,5, dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆) i ozonu (O₃). Wyniki pomiarów podawane są w postaci indeksu - sześciostopniowej skali (od „bardzo dobrego” do „bardzo złego”), odnoszącej się do potencjalnego wpływu zanieczyszczeń na zdrowie.

Odnosząc się do kwestii finansowania działań na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce, na wstępie chciałbym podkreślić, że jak wynika z informacji otrzymanych z NFOŚiGW, fundusz nie rezygnuje z realizacji programów w zakresie ochrony powietrza i likwidacji niskiej emisji. Obecnie NFOŚiGW zajmuje się opracowaniem nowej, skuteczniejszej metody wsparcia, głównie osób najuboższych, w zakresie wymiany starych wysokoemisyjnych urządzeń grzewczych na niskoemisyjne urządzenia grzewcze na paliwa stałe małej mocy. Celem strategii NFOŚiGW jest podejmowanie takich działań, które dadzą nie tylko pozytywny efekt ekologiczny, ale i przyczynią się do rozwoju Polski oraz przyniosą również wymierne korzyści finansowe. Podejmowane przez NFOŚiGW działania w pierwszej kolejności mają na celu poprawienie jakości życia Polaków.

Podkreślić należy, że na liście priorytetowych programów NFOŚiGW na 2016 r. uwzględnione zostały programy w zakresie poprawy jakości powietrza, w tym:

- program pn. „*Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii*” tzw. KAWKA,
- program pn. „*Ryś – termomodernizacja budynków jednorodzinnych*”,

a także programy związane z odnawialnymi źródłami energii (OZE) i poprawą efektywności energetycznej, m.in. w zakresie wykorzystania zasobów geotermalnych oraz wsparcia dla przedsięwzięć i innowacji sprzyjających zasobooszczędnej i niskoemisyjnej gospodarce.

Zwrócić należy uwagę, że środki na działania proekologiczne w zakresie poprawy jakości powietrza można uzyskać także z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowiska, w tym m.in. w ramach I osi priorytetowej w działaniach:

- 1.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach,
- 1.3 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach,
- 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu.

Dodatkowym źródłem dofinansowania działań w zakresie walki z niską emisją jest Programu Operacyjny PL 04 *Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii* finansowany ze środków mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Dodatkowo informuję, że na cele związane z likwidacją niskiej emisji w ramach programu KAWKA przeznaczono kwotę 800 mln zł (z czego 400 mln zł pochodzi ze środków NFOŚiGW oraz 400 mln zł ze środków wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (wfośigw)). NFOŚiGW przeprowadził 3 nabory. W ramach I naboru, z budżetem 400 mln zł, do NFOŚiGW wpłynęło 11 wniosków wfośigw – zawarto umowy na łączną kwotę 121 224 699 zł. W II naborze przeznaczono pozostałą kwotę 278,77 mln zł, z czego w ramach złożonych przez wfośigw wniosków zawarto umowy na łączną kwotę 161 549 362 zł. Pozostała kwota 120,28 mln zł, przeznaczona została na ostatni III nabór, który rozpoczął się w dniu 27 lipca 2015 r., a zakończył w dniu 20 stycznia 2016 r., wyczerpując budżet programu. NFOŚiGW zawarł 22 umowy z wfośigw, z których realizowanych jest cały czas 20. Łącznie w ramach tych umów, na walkę z niską emisją przyznano łącznie 270 mln zł, z czego do wypłaty na realizację przedsięwzięć w 2016 r. i latach kolejnych pozostaje blisko 200 mln zł.

Odnosząc się do programu RYŚ informuję, że program ten zgodnie z założeniami będzie realizowany w latach 2015-2023, a budżet pilotażu programu ustalono na kwotę 400 mln zł (w tym 120 mln zł na dotacje) na lata 2015-2020 z możliwością zawierania umów kredytu / pożyczek wraz z dotacją do 2017 r. Jednocześnie należy podkreślić, że program RYŚ jako program o ogólnopolskim zasięgu przewiduje jego wdrażanie we współpracy z wfośigw oraz bankami, jako pośrednikami finansowymi, którym NFOŚiGW udostępnia środki. Zgodnie z harmonogramem wdrażania programu, NFOŚiGW ogłosił nabory na pośredników, jednak żaden bank się nie zgłosił. Jednocześnie ocenianych jest 10 wniosków z wfośigw. Zaznaczyć należy, że nie gwarantuje to wdrażania programu RYŚ na terenie całej Polski, a NFOŚiGW jako instytucja centralna, obsługująca duże inwestycje finansowane również ze środków europejskich, nie ma możliwości wdrażania samodzielnie tego programu. W związku z powyższym obecnie w NFOŚiGW trwa analiza możliwości, zasadności oraz celowości wdrażania programu w takim kształcie.

Jednocześnie informuję, że NFOŚiGW prowadzi działania w celu stworzenia maksymalnie jasnych i klarownych zasad wspierania inwestycji proekologicznych. Jak wynika z informacji przedstawionych przez NFOŚiGW, funkcjonujące programy, na podstawie których realizowano różne przedsięwzięcia o tym samym celu ekologicznym różniły się kosztem uzyskania efektu ekologicznego. W niektórych przypadkach uzyskany efekt ekologiczny był niewspółmierny do poniesionych kosztów. Nowa polityka NFOŚiGW zmierza do racjonalnego i skutecznego wydawania publicznych pieniędzy, przy niezaniechaniu przy tym ważnego zagadnienia jakim jest ochrona atmosfery. W związku z powyższym w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko, zgodnie z osią priorytetową *Zmniejszenie emisyjności gospodarki* realizowany będzie projekt pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”. W ramach projektu gminy będą mogły uzyskać wsparcie od regionalnych ekodoradców

w przygotowaniu i wdrożeniu Planów Gospodarki Niskoemisyjnej, w tym przeprowadzenie szkoleń mających na celu przygotowanie energetyków gminnych oraz wsparcie odbiorców działań w przygotowaniu i wdrożeniu inwestycji w zakresie efektywności energetycznej, OZE i poprawy jakości powietrza.

2 pensum
Zmunt